

Mild Jeltsin frir til tyskerne

Russlands president
Jeltsin har et svar for krigen, og
vil ha tett samarbeide
med Tyskland.

ILS MORTEN UDGAARD

Berlin.
Med en storslagen parade,
en serie kransnedleggelse
og en vennlig historiefortol-
ning feiret president Boris
Jeltsin i går Russlands mil-
itære avskjed fra Tyskland -
nesten et halvt århundre et-
ter at Sovjet-arméen knuste
Hitlers regime her i Berlin.
Igen og igjen advarte Jeltsin
mot å utestenge russerne fra
en del av det europeiske
samarbeide. Og etter Hel-
mut Kohls tale i Berlins
Schauspielhaus reiste Jelt-
sin seg på sin stive måte,
omfattet den tyske kansle-
rens uttale delte ham tre solide
mannfolkkyss. På de første
radene satt russiske og tyske
toppledere tett benket. De
bøst ut i høflig applaus.

Helt utenom programmet
hadde Jeltsin på forhånd
gripet ordet på Gendarmen-
march mellom byens franske
og tyske domkirke, og sagt
at det var Hitler og nazi-regi-
met som påtvang oss krigen;
den «var ikke det tyske folks
skyld og vi vil aldri rette en
slik anklage mot det tyske
folk», sa han.

Jeltsin ba «min venn Hel-
mut Kohl» om et tett samar-
beide i fremtiden, la ansvaret
for krigen på en forbrytersk
klakk og sa Russland vil være
med på å skape et enhetlig
ran for økonomi, rettsregler
og ... sikkerhet i Europa.

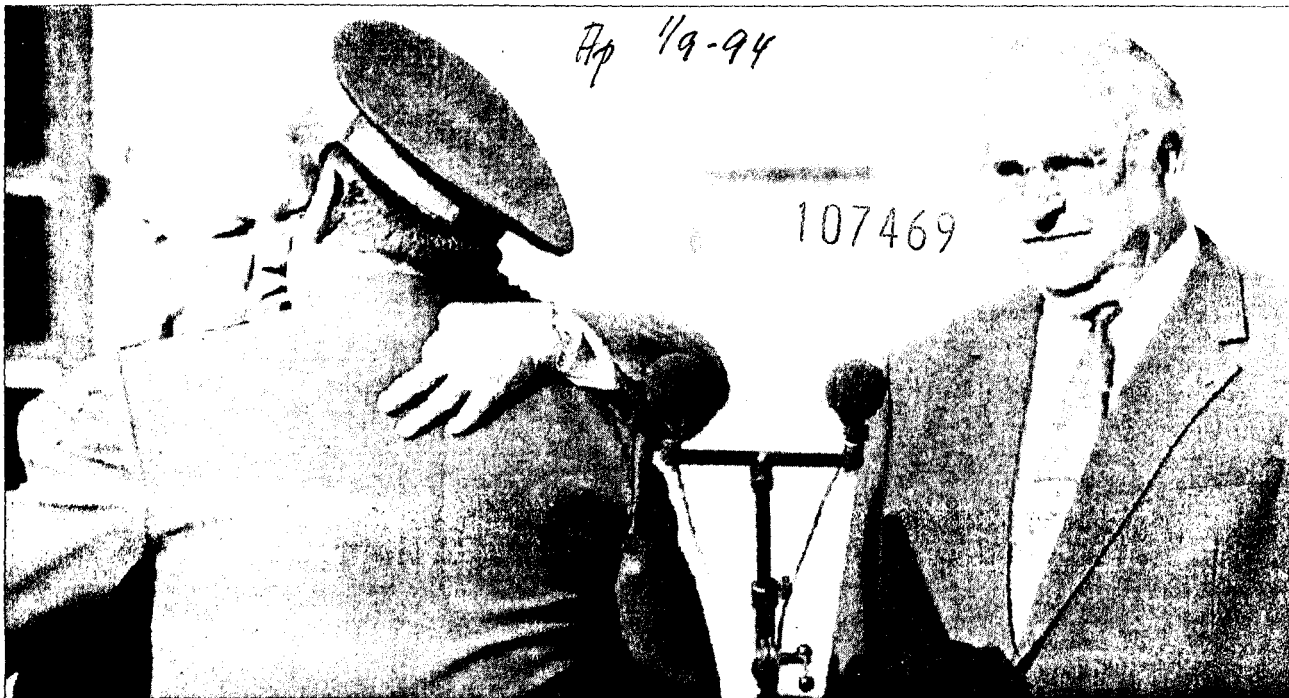
Balansegang

Våre to land, kontinen-
tens største stater, kan i be-
tydelig grad påvirke de pros-
essene som nå baner seg vei,
sa presidenten og skuet ut
over forsamlingen av promi-
nente gjester.

Besøket i Berlin ble en
vanskelig politisk balanse-
gang for Jeltsin, som hadde
sin svarsminister Pavel
Gracov på første benk -
mannen som reddet presi-
denter i oktober da strids-
vagner skjøt opprørerne ut
av det russiske parlamentet
ved Moskva-elven. Tre russi-
ske marsjaller og seks arme-
generaler var med i presiden-
telegene. For slike vetera-
ner denne endelige utson-
ing med Tyskland en stor
sjelig heltedåd, sa Jeltsin.
Og han la ikke skjul på at
Hitlertysklands statspolit-
ikk var folkemord, vandalls-
me, han overfor helldømme
og menneskelige verdier
...naziregimet forledet nasjo-
nen til den forferdelige døds-
syn. Men russerne knekket
regimets krigsmakt. De red-
det menneskeheten fra den
vest mullige katastrofe og
det tyske folk fra den evige
forbannelse.

Utmarsjen fra tysk område
betyr også at den siste rus-
siske soldat har forlatt alle de
land som for tre år siden til-
hørte Warszawapaktens i til-
legg dro russernes siste sol-
datter denne uken også hjem
fra Estland og Latvia. Fra
Tyskland har 546 200 militæ-
re og sivile russer tatt med
seg 2,4 millioner tonn krigs-
materieell, derav 677 000 tonn
ammunisjon, rapporterte
øverstkommanderende for
Vstgruppen, generaloberst
Matvej Burlakov, til Jeltsin.

Alt er skjedd med med pre-
sjon og verdighet, sa taler-
ne - og Jeltsin takket til og
med Kohl fordi han hadde
gjort det med til den siste

TAKK OG FARVEL: Russlands president Boris Jeltsin takket generaloberst Matvej Burlakov under tilbaketrekningsseremonien i Berlin. Forbundskansler Helmut Kohl fulgte godt med.
Foto: SCANFOTO/EPA

D-mark. Kansleren svarte
med et skjevt smil. Men hans
informasjonsfolk sendte ut
et tall på 87,55 milliarder
D-mark, eller med enn 400
milliarder kroner. Det er hva
Bonn har satset økonomisk i
eks-Sovjet i årene 1989-93.

Kohl og Jeltsin ga hver-
andre god drahjelp hos vel-
gerne, som kansleren møter
allerede om halvannen må-
ned. Ingen av dem nevnte
Mikhail Gorbatsjov. Men ap-
plausen kom kraftig og spon-
tant fra tyskerne da Kohl
minnet om at det var sovjet-
ledelsen (og, uten at han sa
det, ikke DDRs ledelse) som
sa nei til å gripe inn da Ber-
linmuren falt den 9. novem-
ber 1989.

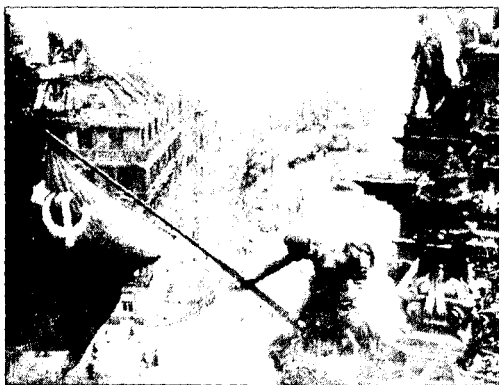
Mark historie

Men i motsetning til Jelt-
sin minnet Kohl også flere
ganger om en felles, mørk
historie. -Totalitære dikta-
turer og menneskeforakten-
de ideologier har bragt ulyk-
ke over millioner av mennes-
ker i våre land, sa kansleren
og mente at paktens mellom
Hitler og Stalin i 1939 fjernet
den siste skranke for krigen,
som naziregimet så utløste.

Kohl fortsatte: -Vi bøyer
våre hoder for de millioner av
døde som denne forferdelige
krigen kostet Deres land. Vi
vil ikke og vi har ikke lov til å
glemme alt dette - like lite
som vi har lov til å glemme
hva russerne gjorde mot tys-
kere, som revansj. Alt dette
får vi hverken glemme eller
regne opp mot hverandre,
men vi ønsker å lære av det,
sa Kohl.

Han understreket at rus-
serne drar som partnere og
venner, at de to land nå kan
gjenoppta gamle samarbeids-
tradisjoner innen kultur og
økonomi. Den russisk-tyske
ekspedisjonen som for øye-
blikket arbeider i Polhavet
for å utforske klimaet, og fel-
les romferder, det er gode
eksempler på hva vi bør gjøre
sammen, sa Kohl.

Men krigen vil ikke bli
glemt når russerne drar
hjem: Bonn har traktatfor-
pliktet seg til å pleie russer-
nes krigsmonumenter og
gravplasser - og det er 600 av
dem i eks-DDR. De har alle-
rede begynt å forfalle.

HISTORISK: Det sovjetiske flagg blir plantet på taket av Riksdags-
bygningen i Berlin 2. mai 1945. Foto: NTB/JEVGENIJ TSJALDEJ

Løfter om fred og vennskap

Aftenpostens korrespondent
HALVOR HEGTUN

Berlin.
Med høystemte løfter om
fred og evig vennskap tok
Russlands soldater sin ende-
lige avskjed med Tyskland i
går. Det ble en dag Berlin vil
huske lenge.

Var det ikke etterkrigstid-
en som tok slutt? 1800 sol-
dater fra den nedlagte Sov-
jetunionen sang for full hals i
Treptower Park, ved minne-
stedet der 7000 av deres falne
landsmenn ligger begravet:
-Farvel, Tyskland. Vårt elsk-
ede Russland venter på oss!
I 49 år har soldatene fra
Russland og de andre tidli-
gere Sovjet-republikkene
stått i byen. Men nå er styr-
kenes oppdrag «utført», som
general Matvej Burlakov så
rolig uttrykte det da han
meldte av sine tropper for
president Boris Jeltsin på
morgenkvisten i går. Tilsam-
men 540 000 mennesker - sol-
dater, sivilt ansatte og offise-
rer med familier - er sendt
hjem igjen siden Tyskland
ble gjenforent i 1990.

Helst ville russerne ha

marsjert gjennom Branden-
burger Tor i sentrum, og al-
ler helst sammen med de tre
vestlige okkupasjonsmakte-
ne som tar avskjed med Ber-
lin om en uke. Men noen fel-
les avskjed ville ikke Frankri-
ke, Storbritannia og USA vite
noe av. Russernes parade
ble derfor lagt til det kolos-
sale krigsmonumentet i
Treptow i Øst-Berlin.

320 000 falne

På minnestedet står 16
svære marmorblokker med
sitter av krigstidens Sovjet-
leder Josef Stalin. I den ene
enden av parken sitter Mo-
der Russland med bøyet hode
og gråter. I den andre
enden står en 12 meters
bronsesoldat og smadrer ha-
kekorset under støvhelehen
sin. På armen holder han en
tysk pike. President Jeltsin
og forbundskansler Helmut
Kohl, som begge er fysisk
meget store, virket underlig
små da de ruslet opp til sol-
datens føtter og la ned krans
til ære for de falne.

-320 000 av våre soldater
døde på tysk jord. Livet ble

KOLOSS: President Jeltsin og forbundskansler Kohl (hånd i hånd)
små foran krigsmonumentet i Treptow. Foto: SCANFOTO/REU

revet fra dem mens de var i
sin blomstrings vår. Uten de-
res heltedåd ville vi i dag ikke
hatt noe Europa, og ikke et
fremgangsrikt Tyskland, sa
president Jeltsin.

Forbundskansler Helmut
Kohl ønsket de russiske sol-
datene alt godt videre i livet
og lovet av hele sitt hjerte at
Tyskland skal vite å ta vare
på de sovjetiske minneste-
dene og soldatkirkegårdene i
landet.

På presstribunen traff Af-
tenposten 77 år gamle Jevgeni
Tsjaldej, fotografen som
tok det verdensberømte bil-
det av soldaten som hever
sovjetfanen på taket av Riks-
dagsbygningen i Berlin i
1945. Påstander om at bildet

var arrangert, avviste Tsjaldej blankt. Han tok det k-
ken syv om morgenen, 2.
1945.

-Jeg visste at bildet
bli historisk idet jeg tok
sa Tsjaldej.

-Hvordan kom De
topps av bygningen?

-Jeg måtte klatre p-
siden. Ufarlig var det
men krig er krig.

I går satt Tsjaldej på
og fotograferte med det
me, slitne Leica-kan-
som han han brukte i
som han kjøpte for 100
ler i 1939. På jakke
hang to sovjetiske h
medaljer. Uten venn-
han ikke.